

Μια εκ νέου αποτίμηση του μυθιστορήματος «Ερωτική αγωγή», το οποίο επανακυκλοφορεί 17 χρόνια μετά την πρώτη έκδοση, όπου οι ήρωες «ταξιδεύουν από την Ηπειρο» ως το Μανχάταν της Νέας Υόρκης

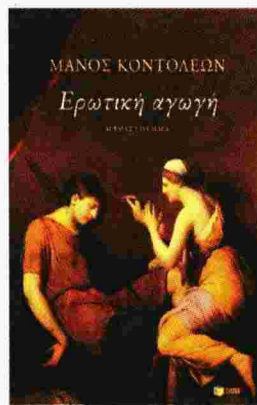
ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΥΗ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΚΗ

Διαβάζοντας την «Ερωτική αγωγή» του Μάνου Κοντολέων, ήδη από την αρχή αντιλαμβάνεται κανείς πως ο συγγραφέας έχει στήσει ένα θεατρικό σκηνικό, ένα tableaux vivant με πολύ σαφείς σκηνοθετικές οδηγίες για αυτήν την τρεμουλιαστή κι ακάιδευτη σάρκα όλων μας, αυτό το σφαιρισθέν ζώο που είμαστε όλοι εμείς και η σάρκα μας στο πέρασμα του χρόνου. Οι ήρωές του είναι σχεδιασμένοι με υποδεκάμετρο, ώστε να μεταφράζεται το όλον σε σκηνική εικόνα και ο ίδιος ο συγγραφέας στο βιβλίο αυτό, ένας προνομιακός συνομιλητής με τον αναγνώστη, ένας έτερος εαυτός.

Μέσα από τις φωνές δύο αντρών, ενός πατέρα και του γιου του που είναι οι κεντρικοί ήρωες του βιβλίου, καταγράφεται η αέναη ανάγκη του ανθρώπου να ξεφύγει από αυτό που

αποκαλούμε κατεστημένο. Η σάρκα και τα ζητούμενά της σε αντίστιξη με τις ιδέες. Ή μήπως σε αγαστή αρμονία; Οι ήρωες του βιβλίου κατά την ανοδική τους πορεία προς τη μετουσίωση, ψάχνουν να βρουν τον όγκο τους, το βάθος της κοιλιότητάς τους και την ικανότητά τους να περιέξουν τον εαυτό τους. Κι όλα αυτά μέσα από μια ρεαλιστική και φερέγγυα προσέγγιση της Ιστορίας η οποία βρίσκεται σε μια συνεχή ζύμωση με τα κοινωνικά και πολιτικά δρώμενα της εποχής και των επιπέδων της ιστορικής δραστηριότητας του 20ου αιώνα

Ο χρόνος ως ευθεία αλλά και ως κύκλος, είναι ένα από τα κλειδιά του βιβλίου αυτού. Ο ρευστός χρόνος του παρόντος όπου το μέλλον ως ουτοπία και το παρελθόν ως παράδοση γίνονται πεδίο αναφοράς, σκηνοθεσίας, και νοηματοδότησης του παρόντος. Σε αυτόν τον ρευστό χρόνο όλα κυκλώνονται ξανά και ξανά. Ο Μάνος Κοντολέων τολμά να μιλήσει για τη σάρκα ως επανάσταση σε κάθε τι κατεστημένο και εντάσσει τον μικρόκοσμο του υποκειμένου στο κοινωνικό μακροεπίπεδο και αντίστροφα. Αλλωστε για τον συγγραφέα, η σάρκα δεν είναι αφήγηση, είναι ο φυσικός χώρος στον οποίο προσπαθεί να βαθύνει τα αβαθή της μνήμης. Κι αυτό είναι το σπουδαίο. Ενδύεται τον μανδύα των ηρώων του χωρίς καμιά σεμνοτυφία για να μιλήσει γι' αυτά που αφορούν όλες τις υποκοινότητες που συντάσσουν την ανθρωπογενή κοινότητα ήγουν τα πάθη, τον χρόνο, τις κοινωνικές συμβάσεις και την απόρριψή τους. Μιλά για τα οικουμενικά πάθη της σάρκας και προτάσσει τη συγγραφική του πλάτη για να σκώσει το προαιώνιο άγχος και άγος όλων των υποκοινοτήτων που στις πλάτες τους έχουν εναποτεθεί όλα τα στερεότυπα και οι απορρίψεις (γυναίκες, ομοφυλόφιλοι κ.λπ.).

Μάνος Κοντολέων
«ΕΡΩΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 523
Τιμή 18,80 ευρώ

Στο βιβλίο αναγνωστικής εικονοποιίας ο Κοντολέων μιλά για το πάθος, αναζητώντας την κατά Heidegger πατρίδα του Είναι. Ως homo scriptor παραμένει μακριά από εσχατολογικά κηρύγματα, πιστός στην ένθεη ανθρώπινη περιπέτεια, αφήνοντας τους ήρωές του ακάλυπτους και όχι ευάλωτους όταν αντιμετωπίζουν τα προτάγματα της σάρκας, δίνοντάς τους χώρο για να αναπτύξουν την ύπαρξη και την αξιοπρέπειά τους. Σπάζει το κέλυφος του καθωσπρεπισμού εντός του οποίου οχυρώνουμε μέσα σε εξουσιαστικά πλέγματα τον ανεξερεύνητο εαυτό μας, έναν εαυτό που ούτε καν διανοούμαστε να εξερευνήσουμε την τρωτή του δύναμη, το βυθό και την καθαρότητά του.

Σύμφωνα με τον νομπελίστα συγγραφέα Mario Vargas Llosa το όριο μεταξύ ερωτισμού και πορνογραφίας μπορεί να προσδιοριστεί μόνο με όρους αισθητικής. Αν ένα έργο δεν καταφέρει να ξεπεράσει το όριο αυτό τότε πρόκειται για πορνογράφημα.

Αν το υλικό είναι σημαντικότερο από την έκφραση τότε το κείμενο μπορεί να είναι ένα πόννημα ιατρικό ή κοινωνιολογικό αλλά δεν θα έχει καμιά λογοτεχνική αξία. Η «Ερωτική Αγωγή», βασισμένη σε μοχλούς συγγραφής κραταιούς, δεν παρέχει στείρα πληροφόρηση ούτε καταγράφει μιν ανείπωτη ή πολλαπλά χιλοειπωμένη αλήθεια, αλλά αντίθετα ο συγγραφέας δίνει στους ήρωές του χώρο για την ύπαρξη και την αξιοπρέπειά τους με όρους αισθητικής. Ο Μάνος Κοντολέων συγγραφέας εκλεκτός «εν ανθρώπινω λόγῳ» με γλώσσα ασπάρουσα και με όρους αισθητικής, καταθέτει τη φυσική του απέχθεια στην εργολαβία του καθωσπρεπισμού, αποκαθλώνοντας όλες τις άχρηστες παθογενείες και συμβάσεις.

Οι πρώτες ύλες

Το βιβλίο αυτό φέρνει μαζί του πρώτες ύλες, που είναι στοιχειώδεις ύλες ζωής. Ο Κοντολέων γράφοντας είναι σαν να τακτοποιεί συρτάρια. Αφαιρεί ό,τι περισσεύει και κρατά τις πρώτες ύλες που συνιστούν και τις βασικές αρχές της βιοθεωρίας του. Οι λογοτεχνικές του περσόνες δεν ανήκουν στη σφαίρα του ανώδυνου και της αοριστίας, αντίθετα το σώμα τους γίνονται η αρχή μιας περιπλάνησης η οποία δεν αναφέρεται σε κάτι το βιογραφικό αλλά στο ουσιώδες, στο

Ο συγγραφέας δίνει στους ήρωές του χώρο για την ύπαρξη και την αξιοπρέπειά τους με όρους αισθητικής

τραγούδι της ίδιας της ζωής, στο παρόν της, που γίνεται εικόνα ζωντανή. Ο λόγος του συγγραφέα προσφέρει το κλειδί, τη γέφυρα για να γίνει κατανοητή αυτή η εικόνα, καθώς ακούει αυτά που συμβαίνουν γύρω του, ρυθμίζοντας την ένταση την εσωτερική του αλάθητου κρυμμένου ακουστικού του με διακριτικότητα και σεβασμό στα ανθρώπινα πάθη.

Ο René Char κατω από έναν μικρό πίνακα του Georges Braque στο κέντρο Rompidou έγραψε: «Σίσυφος, ένα πουλί που σπρώχνει τον συννεφένιο βράχο του». Σίσυφοι οι ήρωες του βιβλίου και όλοι εμείς. Πουλιά που σπρώχνουμε τον συννεφένιο βράχο μας. Το ίδιο κάνει και ο συγγραφέας πρωτίστως για τον εαυτό του νόμιμα και για τη ζωή των άλλων νομιμότερα. Το τελικό αποτέλεσμα όμως ανήκει στην Τέχνη. Και όπως το έθεσε ο Gustave Flaubert: «Είναι μάταια η προσπάθεια που κάνει η πραγματική ζωή να διεκδικήσει για λογαριασμό της υλικό, που έχει κατορθώσει να μεταμορφωθεί σε Τέχνη με τόσο μόχθο». Διότι δεν έχει σημασία η οποιαδήποτε ζωή, ακόμη και η οποιαδήποτε ιστορία, αλλά ο τρόπος που μας αναγκάζει ο συγγραφέας να την κοιτάξουμε. Γι' αυτό ο κάθε ήρωας μπορεί να βασίζεται σε κάποιο αληθινό πρόσωπο, ή τη σκιά κάποιου αληθινού προσώπου, αλλά δεν είναι αυτός που θα γεννηθεί στο χαρτί. Ο φανταστικός ήρωας έχει την εμπειρία και την ψυχή τού γεννητόρά του. Όλοι εμείς υπήρξαμε μόνον η αφορμή.

Η Ευή Κουτρομπάκη είναι φιλόλογος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Κριτικά της κείμενα είναι δημοσιευμένα στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο.

Μάνος Κοντολέων Η γνωριμία της σάρκας

Στιγμιότυπο από την Κυψέλη του 1960, όπου εκτυλίσσεται μέρος του μυθιστορήματος

